

Kutu 1.1

Politika Gözden Geçirme Sürecinde Liralaşma Stratejisi

TCMB'nin temel amacı fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmektir. Finansal sistemin Türk lirası enstrümanlar üzerinden yapılandırılması fiyat istikrarı için gereken sürdürülebilir zemini olanaklı kılacaktır. Nihai amaca ulaşmak için kredilerin ve parasal büyüklüklerin sürdürülebilir fiyat istikrarıyla tutarlı bir oranda büyümesi ve bu büyüklükler içinde Türk lirasının ağırlığının artırılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda "Liralaşma Stratejisi" TCMB'nin politika gözden geçirme sürecinin asli unsurlarından birisini oluşturmaktadır.

Liralaşma stratejisi yeni finansal ürünler, teminat çeşitlendirilmesi ve likidite yönetimi uygulamalarına ilişkin düzenlemeler vasıtasıyla, Türk lirasının sistemdeki kullanımını merkeze alan bütüncül bir yaklaşımla oluşturulmaktadır.

Bu strateji kapsamında TCMB, bir dizi uygulamayı yakın zamanda hayata geçirmiştir. 2021 yılı Aralık ayında yabancı para ve altın mevduatların TL'ye dönüşümü desteklenerek, TL mevduat tercihinin güçlenmesi yönünde önemli bir adım atılmıştır. Devreye alınan bu uygulama birinci ayında banka bilançolarındaki TL payını arttırırken fonlama vadesini uzatmıştır. Uygulama banka bilançolarını güçlendirerek finansal istikrarı artırıcı bir sonuç doğurmaktadır.

Türk lirası yükümlülükler için tutulan zorunlu karşılıkların sadece Türk lirası ile tesisi prensibi doğrultusunda, döviz cinsinden tesis edilmesi imkânı 2021 yılı Ekim ayında sonlandırılmış olup, standart ve hurda altın olarak tesisinin de 2022 yılında kaldırılması planlanmaktadır. Söz konusu prensibe uygun olarak, Türk lirası kredilerin sadece Türk lirası enstrümanlarla teminat altına alınabilmesinin teşvik edilmesi gündemdedir.

Para politikası aktarım mekanizması etkinliği açısından, fonlama miktarı, kullanılan araçlar, dağılım, vade ve teminat yapısı gibi likidite yönetiminin unsurları önem arz etmektedir. Bu çerçevede, mevcut Türk lirası likidite yönetiminin temel bileşenleri olan API ve swap işlemlerinin büyüklüğü, toplam fonlamadaki payları, imkân bazında dağılımı ve teminatlandırma yapısı liralaşma stratejisi kapsamında gözden geçirilmektedir.

Bu doğrultuda ilk adım olarak, Bankalararası Para Piyasası (BPP)'nda gerçekleştirilen işlemlerde bankaların DİBS ve/veya HMKŞ tarafından yurt içinde ihraç edilen kira sertifikaları cinsinden daha yüksek oranda teminat buldurmasına karar verilmiştir. Önümüzdeki dönemde fonlama yapısında Türk lirası cinsinden kıymetlerin teminat olarak kullanımını ve talebini artırıcı ek adımların atılması planlanmaktadır. Ayrıca, TCMB tarafından sağlanan Türk lirası fonlama karşılığı alınan teminatlarda döviz cinsinden teminatların payının azaltılması gündemdedir.

2020 yılı Mart ayında ihracatçı firmaların Türk lirası finansmana erişimlerini kolaylaştırmak, firma bilançolarında yabancı para yükümlülükleri azaltmak ve istihdam sürekliliğini desteklemek amacıyla TCMB tarafından Türk lirası reeskont kredi programı başlatılmıştır. 2021 yılı Eylül ayında reeskont kredisi kullandırılmaları için firmaların net ihracatçı olması şartı getirilmiş, böylece reeskont kredilerinin ödemeler dengesini, dolayısıyla finansal istikrarı, destekleyici niteliği güçlendirilmiştir. Reeskont kredilerinin yalnızca belirlenen Türk lirası cinsi harcama alanlarında kullanımına izin verilerek, Merkez Bankasının fonlaması kaynaklı yabancı para talebi oluşmaması ve reeskont kredilerinin amacına uygun değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Salgın önlemleri kapsamında, 2020 yılı Haziran ayında ilan edilen yatırım taahhütlü avans kredisi uygulaması ile, verimliliği yüksek, ithalatı azaltan ve ihracatı destekleyen sektörlerdeki yatırımlar uzun vadeli Türk lirası kredilerle desteklenmektedir. Potansiyel üretim artışını destekleyen ve bu artışa Türk lirası ile finansman sağlayan uygulamalar, liralaşma stratejisinin asli unsurunu teşkil etmektedir. 2022-2024 Orta Vadeli Program'da açıklanan vizyon kapsamında, söz konusu uzun vadeli Türk lirası kredilerin yerli üretime ve yeşil yatırımlara odaklı etkinliklerinin artırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Finansal sistemin aracılık işlevini etkin şekilde yürütmesi, tasarrufların verimliliği yüksek alanlarda üretim, yatırım ve ihracatla buluşturulması ile mümkündür. Reel sektöre finansal sistem tarafından sağlanan kredilerin belirlenmiş amaçlarına uygun kullanımı, söz konusu buluşmanın finansal istikrarı güçlendirmesi dolayısıyla Türk lirasının temellerinin sağlamlaştırılması açısından elzemdir.

Ticari ve bireysel kredilerde dengeli büyüme fiyat istikrarı ve finansal istikrar açısından bir gerekliliktir. Finansal sistemin bu anlamda aracılık işlevini başarıyla yürütmesi potansiyel büyümeyi artıracak, cari dengeyi iyileştirecek ve fiyat istikrarı üzerindeki riskleri sınırlandıracaktır. TCMB, stratejisini bütüncül bir şekilde devreye alarak birey, firma, banka ve diğer tüm finansal kuruluş bilançolarındaki Türk lirası ağırlığının artırılması doğrultusunda elindeki araçları finansal istikrardan ödün vermeden kullanmaya devam edecektir.

TCMB'nin politika gözden geçirme sürecinde liralama stratejisi çerçevesinde, yakın, orta ve uzun vadede devreye alınacak tüm uygulamaların odağı, fiyat istikrarının sürdürülebilir bir zeminde yeniden şekillenmesi amacıyla finansal sistemin liralama sürecini sağlamak olacaktır.